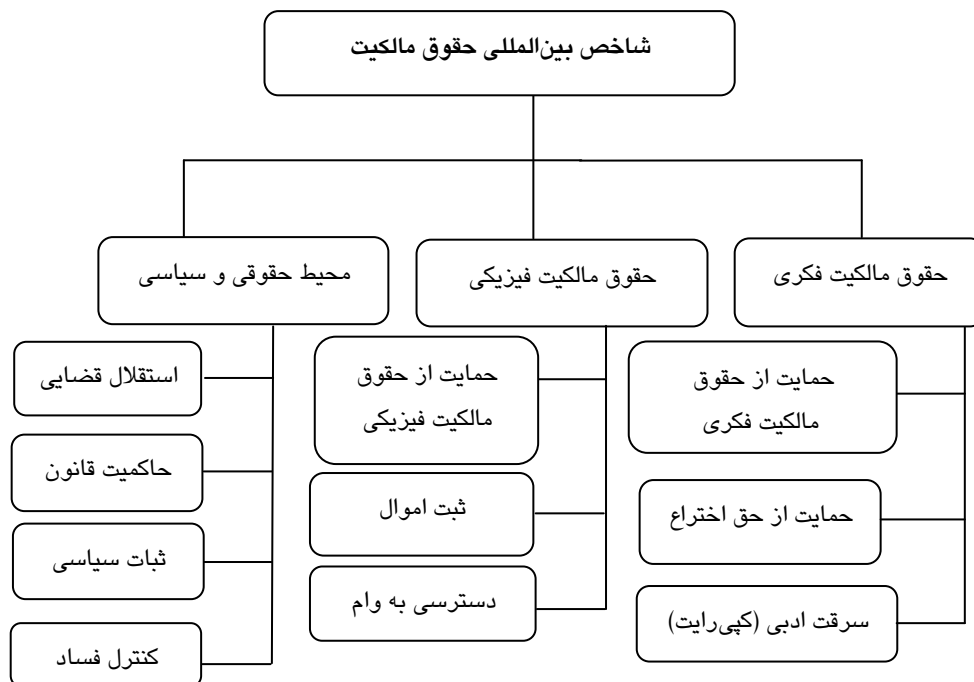

جایگاه ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت ۲۰۱۲

شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت^۱ (IPRI) گزارشی است که از سال ۲۰۰۷ توسط مؤسسه اتحاد حقوق مالکیت^۲ تهیه می‌شود و کشورها را از لحاظ تضمین حقوق مالکیت با یکدیگر مقایسه می‌کند. در این شاخص نمره‌ای از ۰ تا ۱۰ به هر کشور داده می‌شود. نمره ۱۰ نشان‌دهنده بهترین حالت و بالاترین حد تأمین حقوق مالکیت و نمره صفر نشانگر کمترین حد تأمین حقوق مالکیت است. در آخرین گزارش ارائه شده از این شاخص (مربوط به سال ۲۰۱۲) وضعیت ۱۳۰ کشور با هم مقایسه شده است.^۳

برای اندازه‌گیری شاخص کلی حقوق مالکیت ابتدا آن را در سه نماگر «محیط حقوقی و سیاسی»، «حقوق مالکیت فیزیکی» و «حقوق مالکیت فکری» محاسبه و در انتها از تلفیق این سه نماگر، شاخص حقوق مالکیت استخراج می‌شود.

نمودار ۱. اجزای شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت

در گزارش شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت «متوسط منطقه‌ای» نیز برای شاخص حقوق مالکیت و نماگرهای آن اندازه‌گیری می‌شود تا از این طریق بتوان مناطق جغرافیایی را از نظر تضمین‌های حقوق مالکیت مقایسه کرد. مناطق در بخش‌های آفریقا، آسیا و اقیانوسیه، اروپای مرکزی و اروپای شرقی و آسیای مرکزی، آمریکای لاتین و حوزه دریای کارائیب،

1. International Property Rights Index (IPRI)

2. The Property Rights Alliance

۳. مشخصات این گزارش به شرح زیر است:

Americans for Tax Reform Foundation/Property Rights Alliance, 2012 Report International Property Rights Index, Study Conducted by Gaurav Tiwari, 2011 Hernando de Soto Fellow, Available online at: <http://www.internationalpropertyrightsindex.org>.

آسیای میانه و شمال آفریقا، آمریکای شمالی و غرب اروپا دسته‌بندی شده‌اند. نتایج این بخش نشان می‌دهد که منطقه آمریکای شمالی و غرب اروپا به ترتیب بهترین کارکرد را در میان مناطق جغرافیایی از لحاظ تأمین حقوق مالکیت و نماگرهای آن دارند. همچنین این گزارش، ارتباط میان شاخص حقوق مالکیت و متوسط تولید ناخالص داخلی (GDP) سرانه کشورها را نیز بررسی می‌کند. در این بخش کشورها از لحاظ شاخص حقوق مالکیت در پنج دسته تقسیم شده و ارتباطی میان سرانه تولید ناخالص داخلی و شاخص حقوق مالکیت کشورها برقرار می‌شود. با اندازه‌گیری شاخص‌های حقوق مالکیت و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، شاخص‌های حقوق مالکیت و رشد اقتصادی نیز به دست می‌آید. به عبارت دیگر، نتایج این بخش حکایت از آن دارد که:

نخست: ارتباط مثبتی میان شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت و جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (درصد از GDP) برقرار است.

دوم: ارتباط مثبتی میان نماگر محیط حقوقی و سیاسی و جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (درصد از GDP) برقرار است. نتایج اندازه‌گیری شاخص حقوق مالکیت نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۲ کشور فنلاند دارای بهترین و یمن دارای ضعیف‌ترین عملکرد در تأمین حقوق مالکیت بوده‌اند. جدول ۴ فهرست کشورها را از نظر تأمین حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۲ نشان می‌دهد. در این جدول ایران با امتیاز ۴/۳ در جایگاه ۱۰۷ در میان ۱۳۰ کشور قرار گرفته است.^۱ در بخش نماگر محیط حقوقی و سیاسی، فنلاند به همراه نیوزلند در جایگاه اول و کشورهای ونزوئلا و یمن با امتیاز ۲/۲ در جایگاه انتهایی جدول قرار دارند. ایران در این بخش با امتیاز ۳/۵ در جایگاه ۱۰۵ دنیا قرار گرفته است. امتیاز این نماگر در سال ۲۰۱۱ نیز برای ایران برابر با ۳/۵ بوده است. جایگاه ایران نیز نسبت به سال قبل تغییری نکرده است.

جدول ۱. رده‌بندی بهترین و بدترین کشورها براساس نماگر محیط حقوقی و سیاسی

رتبه	۱	۱	۳	۳	۳
پنج کشور اول جدول	فنلاند (۸/۸)	نیوزلند (۸/۸)	دانمارک (۸/۷)	نروژ (۸/۷)	سوئد (۸/۷)
رتبه	۱۲۵	۱۲۵	۱۲۸	۱۲۹	۱۲۹
پنج کشور آخر جدول	چاد (۲/۵)	زیمبابوه (۲/۵)	بروندی (۲/۴)	ونزوئلا (۲/۲)	یمن (۲/۲)

بخش بعدی از شاخص حقوق مالکیت، مربوط به حقوق مالکیت فیزیکی است. در نماگر حقوق مالکیت فیزیکی نروژ، سوئد و سنگاپور با امتیاز ۸/۴ در جایگاه نخست و لیبی با امتیاز ۲/۹ در جایگاه انتهایی جدول قرار دارند. در این نماگر، ایران با امتیاز ۵/۵ در جایگاه ۱۰۱ کشورهای دنیا قرار گرفته است. امتیاز این نماگر در سال ۲۰۱۱ برای ایران برابر با ۵/۴ بوده است که در این سال رتبه ۱۰۳ را به ایران اختصاص داده بود.

۱. این عملکرد سبب شده است ایران به همراه کشورهای همچون آذربایجان، ارمنستان، کامرون، بوسنی، لبنان، قزاقستان، گرجستان، پاکستان، صربستان، چاد، ماداگاسکار، پاراگوئه، اوکراین، نیکاراگوئه، الجزایر، مولدوای، نیجریه، زیمبابوه، بنگلادش، بروندي، آنگولا، ونزوئلا، لیبی و یمن، در بخش ۲۰ درصد انتهایی کشورهای قرار گیرد که از حقوق مالکیت حفاظت می‌کنند.

جدول ۲. رده‌بندی بهترین و بدترین کشورها براساس نماگر حقوق مالکیت فیزیکی

رتبه	۱	۱	۴	۵
پنج کشور اول جدول	نروژ (۸/۴)	سنگاپور (۸/۴)	سوئد (۸/۴)	فنلاند (۸/۳)
رتبه	۱۲۶	۱۲۶	۱۲۸	۱۳۰
پنج کشور آخر جدول	بروندی (۴/۵)	ونزوئلا (۴/۵)	آنگولا (۴/۳)	اوکراین (۴/۳)
			لیبی (۲/۹)	

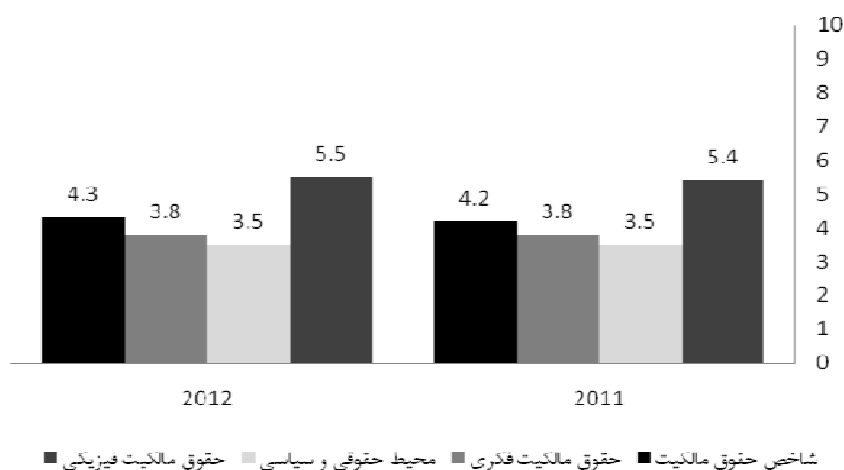
در بخش حقوق مالکیت فکری نیز در سال ۲۰۱۲ کشور فنلاند در رتبه اول و یمن در انتهای جدول و رتبه ۱۳۰ قرار گرفته است. در این بخش ایران با امتیاز ۳/۸ در جایگاه ۱۰۷ دنیا قرار دارد. در سال ۲۰۱۱ نیز مقدار این نماگر برای ایران برابر با ۳/۸ بوده و کشور جایگاه ۱۰۸ در میان کشورهای دنیا داشته است.

جدول ۳. رده‌بندی بهترین و بدترین کشورها براساس نماگر حقوق مالکیت فکری

رتبه	۱	۲	۲	۴
ده کشور اول جدول	فنلاند (۸/۶)	دانمارک (۸/۴)	سوئد (۸/۴)	ژاپن (۸/۳)
رتبه	۱۲۵	۱۲۷	۱۲۸	۱۲۹
ده کشور آخر جدول	بنگلادش (۲/۷)	لیبی (۲/۶)	مولداوی (۲/۵)	گرجستان (۲/۳)
				یمن (۱/۷)

در نمودار زیر، وضعیت ایران در شاخص حقوق مالکیت و نماگرهای سه‌گانه آن را نشان می‌دهد:

نمودار ۲. وضعیت ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت

نتایج گزارش حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۲ حکایت از آن دارد که رتبه ایران در تأمین حقوق مالکیت نسبت به سال ۲۰۱۱ به اندازه بسیار اندکی بهبود پیدا کرده و جایگاه ایران را از ۱۰۹ در سال ۲۰۱۱ به جایگاه ۱۰۷ در سال ۲۰۱۲ ارتقا داده است. در میان نماگرها نیز بهترین رتبه مربوط به «حقوق مالکیت فیزیکی» با رتبه ۱۰۱ و بدترین رتبه مربوط به «حقوق مالکیت فکری» با رتبه ۱۰۷ است. با این حال مقادیر داده‌ها و رتبه ایران در مقایسه با سایر کشورها، حکایت از لزوم توجه روزافزون به این شاخص بنیادین، برای بهبود تضمین‌های حقوق مالکیت به‌عنوان شاخص کلیدی محیط کسب‌وکار دارد.

جدول ۴. رده‌بندی کشورها براساس شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۲

رتبه	کشور	رتبه	کشور	رتبه	کشور	رتبه	کشور
۹۷	روسیه	۶۵	کرواسی	۳۱	آفریقای جنوبی	۱	فنلاند
۹۷	کنیا	۶۵	ترکیه	۳۵	اسپانیا	۲	سوئد
۱۰۲	آلبانی	۶۹	مالاوی	۳۶	مالزی	۳	سنگاپور
۱۰۲	آذربایجان	۶۹	کلمبیا	۳۶	مجارستان	۳	سوئیس
۱۰۲	نپال	۶۹	تایلند	۳۶	جمهوری چک	۳	نروژ
۱۰۲	ارمنستان	۷۲	مصر	۳۹	بوتسوانا	۶	لوکزامبورگ
۱۰۲	بولیوی	۷۲	مونتنگرو	۴۰	لهستان	۶	دانمارک
۱۰۷	لبنان	۷۲	بنین	۴۰	موریس	۶	نیوزلند
۱۰۷	گرجستان	۷۲	سوازیلند	۴۰	اروگوئه	۹	هلند
۱۰۷	کامرون	۷۶	مکزیک	۴۰	پورتوریکو	۱۰	کانادا
۱۰۷	ایران	۷۶	بورکینافاسو	۴۰	اسلواکی	۱۱	انگلستان
۱۰۷	بوسنی و هرزگوین	۷۶	پرو	۴۰	کره جنوبی	۱۲	هنگ‌کنگ
۱۰۷	قزاقستان	۷۶	سریلانکا	۴۶	ایتالیا	۱۲	اتریش
۱۱۳	پاکستان	۷۶	تانزانیا	۴۷	لیتوانی	۱۲	استرالیا
۱۱۳	صربستان	۸۱	مالی	۴۷	رواندا	۱۵	ژاپن
۱۱۵	جزیره مالاگازی	۸۱	السالوادر	۴۹	اردن	۱۵	آلمان
۱۱۵	پاراگوئه	۸۱	گواتمالا	۴۹	اسلونی	۱۷	ایرلند
۱۱۵	چاد	۸۱	سوریه	۴۹	کویت	۱۸	بلژیک
۱۱۸	الجزایر	۸۱	اوگاندا	۵۲	کاستاریکا	۱۸	ایالات متحده
۱۱۸	مولداوی	۸۶	اندونزی	۵۳	برونئی	۲۰	فرانسه
۱۱۸	نیکاراگوئه	۸۷	زامبیا	۵۳	یونان	۲۱	تایوان
۱۱۸	اوکراین	۸۷	آرژانتین	۵۵	تونس	۲۱	ایسلند
۱۲۲	نیجریه	۸۷	مقدونیه	۵۵	لتونی	۲۳	امارات متحده عربی
۱۲۳	ساحل عاج	۸۷	فیلیپین	۵۷	ترینیداد و توباگو	۲۳	قطر
۱۲۴	زیمبابوه	۸۷	هندوراس	۵۷	غنا	۲۵	قبرس
۱۲۵	بنگلادش	۸۷	ویتنام	۵۷	پاناما	۲۶	پرتغال
۱۲۶	بروندی	۹۳	موریتانی	۵۷	چین	۲۶	جزیره مالت
۱۲۶	آنگولا	۹۳	موزامبیک	۵۷	جامائیکا	۲۸	استونی
۱۲۸	ونزوئلا	۹۳	گویان	۶۲	بلغارستان	۲۸	بحرین
۱۲۹	لیبی	۹۳	سنگال	۶۲	برزیل	۲۸	شیلی
۱۳۰	یمن	۹۷	جمهوری دومینیکن	۶۲	هندوستان	۳۱	رژیم صهیونیستی
		۹۷	اکوادور	۶۵	مراکش	۳۱	عمان
		۹۷	اتیوپی	۶۵	رومانی	۳۱	عربستان سعودی